

ÚVODNÍ SLOVO

Alespoň o píd'

Hana Volkmerová

Ještě před čtrnácti dny jsem byla v redakci Deníku Dětské scény na národní přehlídce dětského divadla ve Svitavách a už zase sedím v redakci a píšu. Dnes do Zpravodaje 66. Loutkářské Chrudimi. V redakci Deníku DS ve Svitavách jsme si s redaktory říkali, že nejtěžší žurnalistický útvar je asi úvodník. Proč? Jde o článek kratšího typu, kdy je třeba se vejít do předem vyhrazeného prostoru, je nutno, aby měl hlubší myšlenku, může být osobnější, nejlépe vtipný a je třeba na vymezené ploše slovně vykreslit podstatné momenty, které se na dané přehlídce dějí: jak vše běží, atmosféra, kvalita, a to jak v divadelní linii, tak v té společenské. A hlavně, měl by být čtivý! Jistě se mi nepodaří ze dne na den vytvořit právě takový úvodník a splnit všechny výše uvedené požadavky. No, ale něco napíšu.

Vzpomněla jsem Deník Dětské scény, čímž dostává můj úvodník osobnější charakter. Stále ještě ve mně doznívají dojmy z vedení příjemné redaktorské party a ze smysluplné práce. V každém čísle jsme měli rubriku Koutek jazykové archeologie, ve které jsme „oprášili“ vždy jedno opomíjené slovo, snažili se vysvětlit jeho původ a význam a pokusili jsme se jej opět vrátit do oběhu v psaném či mluveném projevu. Tak jsme oprášili například slova stará bela, montgolfiéra a pro závěrečné číslo slovo píd'. Jde o starou délkovou míru mezi palcem a malíkem a mimo jiné se podle ní řídili i námořníci ošlehaní větrem (při zaměření na horizont tvoří píd' natažené paže úhel asi 20°). Slovo píd' inspirovalo redaktora Romana Mandu, který se zaměřil na počítání kroků (zhruba 3,5 pídě), které při přecházení z divadla do divadla, z představení na představení, z hotelu do centra dění musel každý den ve Svitavách ujit. Velmi mne to zaujalo, a tak jsem se v Chrudimi soustředila na totéž a spočetla pro nás, že:

- ze „zdrávky“ do MEDu ujdu asi 303 kroků, což činí 1060,5 pídě;
- z DKP do MEDu to dělá 342 kroků, tedy 1197 pídí;
- z Malé scény DKP ke schodům DKP je to 47 kroků, tj. 164,5 pídě.

Před tímto počítáním jsem měla pocit, že na této přehlídce větší na z nás stále jen sedí. Och, jak mé tělo pookřálo myšlenkou, že tomu tak úplně není. Pokud jste na semináři a jdete ze zdrávky do MEDu a z MEDu do DKP a z DKP na Malou scénu DKP a od tamtud zpět k DKP a ještě do MEDu, ujdete celkem 1081 kroků, a to je 3783,5 pídě, s přivřenýma očima skoro kilometr.

A současně věřím, že se na této přehlídce neposouváme pouze fyzicky, ale díky besedám, diskusím v Modré hvězdě a vzájemné inspiraci loutkovým uměním také mentálně, vnitřně, myšlenkově. Ať se to daří alespoň o píd'! ●

ROZHOVOR

Porota není nepřítel

Jana Soprová

Do Chrudimi přijela poprvé do poroty PETRA KOSOVÁ. V loutkařině ovšem není žádný nováček, určitě ji znají všichni loutkáři v Plzni a širém okolí, protože se průběžně pohybuje na obou stranách divadla – dlouho v plzeňském rozhlase zkoumala (nejen) loutkové divadlo a nedávno přešla mezi loutkové profesionály jako dramaturgyně Divadla Alfa. Jako amatérská herečka, loutkoherečka a performerka ovšem působí průběžně už dlouho. Náš rozhovor jsme začaly u představení Divadla Alfa, které se dnes představí na scéně Divadla K. Pippicha...

Začneme *Cestou do středu Země*, kterou do Chrudimi přiváží Alfa. Dělali to dva loutkáři ze skupiny Handa Gote Robert Smolík a Tomáš Procházka, já jsem na tom pomáhala jako-rát Renému Levinskému (pozn. to je ten záhadný autor René Olivětín), který připravil text. Bylo to domluvené, ještě než jsem přišla do Alfa. Upozornila jsem ho, že v okolí Plzně jsou dvě významná paleontologická naleziště u Radnice a u Nýřan, a on využil v textu ty Nýřany. Ještě jsme řešili plzeňské podzemí, pod náměstím Republiky a pod chrámem sv. Bartoloměje je údajně obrovské jezero, kde se dá jet lodí. A tyhle

věci se v textu hry objevily. Tomáš Procházka byl na začátku zvědavý, jak si bude rozumět se souborem. Říkal mi, jak mám nosit tašky psychofarmak, a pečovat o soubor, ale skutečně to nebylo potřeba – rozuměli si náramně. A nakonec to dopadlo skvěle, protože loutkáři byli šťastní, že se pracuje s loutkama, nabízeli, a velmi rychle si ho zamilovali. Já jsem čekala, že přijde průšvih, ale nepřišel. A jak se zkoušelo s těmi novými technologiemi, byl to pro ně jiný typ loutkářství, soubor si na tom vyzkoušel něco nového. Robert navrhl, že by bylo dobré spolupracovat s nějakým muzeem, a protože našťastí mají v Západočeském muzeu muzejní pedagožku, zašla jsme za ní a tak se vymyslel následný program. Ukázalo se, že školy na to neuvěřitelně slyší, že bychom nemuseli hrát ani nic jiného, protože je o to obrovský zájem. Protože to mají divadlo a výukový program v jednom.

Tyhle přesahy, kdy se divadlo propojuje s dalšími oblastmi života, jsou vynikající. A zdá se, že právě v Plzni to dobře umíte...

To je zásluha i toho, že Alfa má teď výbornou formu. Přišly tři nové posily – Petr Vydarený ze Západočeského divadla, Josef Jelínek a ze slovenského divadla Andrea Balajová. Ti staří bardi mají svoji kvalitu, a ti mladí přinesli chuť a obrovský zápal. Pořád mají různé nápady, a velmi rychle vpluli do toho souboru, jsou dobří zpěváci a hudebně obdaření. Ukázalo se to s poslední letošní premiérou Tři siláci na silnici, kdy Tomáš Dvořák oslovil Petra Vydaraného jako muzikanta a vznikla hudební loutková road movie, u které je atmosféra jako v rockovém klubu. Končí se obrovským rockovým kotlem.

Budeme se těšit na představení Divadla Alfa, ale obraťme se teď k vaší momentální roli na Loutkářské Chrudimi. Vzpomenete si, kdy jste tu byla poprvé?

To už je docela dávno. Pamatuju se, že jsem tady byla s divadlem Strípek a Cikánskými princeznami (1995). To byla ještě doba, kdy Ivanka Faitlová ve své vrcholné formě psala hry, soubor byl velice dobře vybavený, a tak jsme jezdili nejen po festivalech u nás, ale také do Rakouska a do Německa. Pak jsme tu byli s Modrým Mauriciem. A já jsem se pak stala součástí takové projektu *Fucking Generation* s L.S.Věk a Kubou Vašíčkem, kterého se zúčastnili různí lidé z DAMU, z Hradce i odjinud. Byl to takový sesbíraný projekt. Má to takovou zajímavost, že jsme to nikdy nedělníovali. Dokonce jsme to teď po deseti letech měli hrát na festivalu Ejhle, loutka, ale někdo nemohl,

Porotkyně Petra Kosová / foto: Ivo Mičkal

tak z toho sešlo. Kuba Vašíček tvrdil, že to budeme hrát tak dlouho, dokud to neuvidí jeho syn. A já jsem k tomu dodávala, že to budu hrát, dokud mě budou pouštět z hospicu.

A s předloňskými Kachničkami Ošidori jste vytvořili rekord v počtu představení nejen na Chrudimi, ale následně i na Hronově.

Je pravda, že nás občas někdo osloví, a když někde jedeme, hrajeme to nejvíce 4krát. Takže jsou to desítky představení. Přitom to byla opravdu drobníčka, která vznikla kvůli Plzni – hlavnímu evropskému městu kultury na Festivalu světa.

Ale zafungovalo to skvěle...

To se tak stává. Bylo tam okouzlení z té kultury, a to se spojilo s humorem. Totiž, když se něco takového dělá, je to hrozně navážno. Ale samozřejmě s tím časem je to jiné: když s tím pracují Japonci a když s tím pracují Češi, kteří si hrajou na Japonce. Byla to naše představa japonského punku, ale s tím, že jsme dobře znali ty povídky z Kwaidanu, a tenhle svět nás zajímá.

V porotě na Chrudimi jste ale ještě nebyla. Nemáte z toho obavy? Jak najít slova, aby člověk soubory neodradil, ale zároveň jen nechválil...

Já mám nějakou zkušenost z krajské přehlídky Karlovarského kraje Pimprlení. A tohle myslím, že mám docela záměrně. Při Pimprlení pořádá diskuse Centrum Johann a mají to koncipované jako tvůrčí dílnu. Občas se najde soubor, který

je tam poprvé, zavzdušní se a bere to osobně. Ale naprostá většina souborů to už zná a není třeba nikoho nutit do diskuse. Všichni se o tom okamžitě začnou bavit, protože vědí, že se pracuje. Že se tomu souboru pomáhá, že dostává reflexi, a může s tím pracovat. My jsme zvyklí se takhle citlivě otevřeně o těch věcech bavit, aby to lidem pomohlo. Dokonce se stane, že někdo přijde s nedodělanou inscenací, protože si neví rady, a spoléhá, že mu tady řeknou, jak dál. Porota není nepřítel, ale počítá se, že dá skutečně odbornou reflexi a případně poradí.

*Budu to hrát,
dokud mě budou
pouštět z hospicu*

Stejně jako divadlo, znáte redakční práci i z vnitřní strany. Prý jste určitou dobu dělala i šéfredaktorku Zpravodaje?

Ano, začínala jsem tady s Frantou Kaskou a Markem Zákosteleckým jako výtvarníkem. Dával nám docela zabrat, třeba nám vyčítal, jak krásně graficky vymyslel „G“, a my že ho vůbec nepoužíváme... Pro Zpravodaj jsem hodně psala recenze, trvalo to asi šest let. Takže kolegům tu práci nezávidím, je to dlouho do rána, a vím, jak je někdy složité nahnat recenzenty ke kompu. Já se jako recenzent pokusím být rychlá! ●

Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška

soubor MajTo, ZUŠ Petra Ebena, Žamberk

RECENZE

Prasátko má zelenou

Luděk Horký

Divadelní soubor MajTo ze ZUŠ P. Ebena v Žamberku obohatil letošní festivalový program o hravou, lehce nonsensovou pohádku nazvanou *Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška*. Text napsal zkušený loutkář Karel Šefrna volně na motivy pohádky *O zeleném prasátku* od maďarského spisovatele Bély Horgase, která u nás vyšla v sedmdesátých letech v překladu Anny Rossové. Karel Šefrna zachoval původní příběh, nicméně obdařil ho zcela novým jazykem a osobitým humorem, čímž mu vdechl nesmírné kouzlo. Jde o eskapádu slovních hříček typu „jdu na žaludy, budu dělat žaludeční likér“ (nejsem si jist, zda tato konkrétní replika nepadla za oběť škrtům, nicméně v textu je a je mou oblíbenou...), vytríbených absurdit a jemné ironie. Všichni tři herci mají pro Šefrnův specifický jazykový styl cit a dokážou jeho humor dobře prodat, chytře pracovat s podtextem a přesně časovat pointy. Hravě si poradí i se skutečností, že v inscenaci převažuje slovní jednání nad akcí.

Jednoduchý příběh o zeleném prasátku, podlých vránách, krvelačných loupežnících a skutečných přátelích přináší na scénu velmi cenná témata. V první řadě téma jinakosti (zelené prasátko), která v určitých osobách v našem okolí (vrány) probouzí potřebu šikanovat (dát tip loupežníkům). V druhé řadě pak téma ceny skutečného přátelství (ježek, knour a žlutý kámen)

založeného na skutečných etických hodnotách. Domnívám se, že téma jinakosti bylo v inscenaci poněkud oslabeno nedostatečně akcentovaným (či nepřesně jevištně artikulovaným) motivem proradných šikanujících vran. Téma přátelství naproti tomu hrálo prim.

Inscenace míří velmi přesně na cílovou skupinu dětí od tří let, aniž by přitom ztrácela atraktivitu pro diváky starší. Není ani v nejmenším podbízivá a pozitivně přispívá k formování hodnotového žebříčku malých diváků.

Diskutabilní je podle mého názoru převažující využití kukátkového loutkového jeviště s portály a oponou. Myslím, že přirozené hravosti textu i herců by větší prostorová svoboda a méně realistické ukotvení při tvůrčí loutkoherecké práci slušely. Některé akce loutek jsou vynalézavé a nápadité, jiné snad až příliš doslovně popisné.

Inscenace jako celek působí velmi optimisticky, herci mají zvláštní charisma, probouzející v divácích přirozené sympatie. Pozitiva jednoznačně převažují. Dojem z celku umocňuje navíc ještě stylově čistá hudba, kterou rovněž složil Karel Šefrna. Z reakcí publika bylo zřejmé, že tomuhle představení dává zelenou. ●

foto: Ivo Mičkal

RECENZE

Modré, nikoliv zelené prasátko

Michal Zahálka

Netřeba chodit kolem kaše libovolné teploty: v žamberském Zeleném příběhu s modrým koncem se podle mého soudu šťastně potkalo snad všechno, co mohlo. Je tu vtipný, byť jednoduchý námět s nenucenou zprávou o tom, že nezáleží na tom, jak kdo vypadá, nýbrž na tom, jaký kdo je. Je tu půvabná dramatizace, v níž se děj občas ubírá na základě mimoběžné logiky určované půvaby jazyka (žaludeční likér z žaludů, ale zdaleka nejen ten), ukazuje se bohatost jevištní češtiny, ale nemluví se tu zbytečně moc (po chvályhodném vzoru žlutého kamene) a dostatečný prostor pro dramatické jednání mají loutky.

Jsou tu písně s chytrými texty, půvabnými rýmy a místy dost rafinovanou rytmičkou, která se zdatně přenáší na bohatě vrstvený temporytmus celého představení. A pak je tu trojice tvůrců/interpretů, kteří to všechno dovedou divadelně obstarat s hudebností, obrovským šarmem, loutkářským nadáním a také – čehož si osobně mimořádně cením – velkým smyslem pro znělost mluveného i zpívaného slova.

Psal jsem na začátku o „šťastném setkání“, ale možná je spíš na místě mluvit o tom, že takovýhle kus je výsledkem dlouhodobé poučené, soustředěné práce, a to jak ze strany obou mnohaletých divadelníků a pedagogů Olgy Strnadové (výtvarno, režie, ale i loutkoherectví) a Karla Šefrny (dramatizace, hudba), tak i obou ještě celkem mladých, ale každopádně nadějných účinkujících Martiny Matějčkové a Tomáše Sourady. K takovýhle poučené práci už toho štěstí snad ani není potřeba tak moc – a součtem všeho výše uvedeného je průzračně čirá, zábavná podívaná, která dává hned ze začátku hlavního programu velký příslib, co se týče úrovně letošní Chrudimi. Mě osobně Zelený příběh potěšil tak, jako dlouho nic. Můj dík – a jen houšť. ●

ROZHOVOR

Pořád do sebe kopeme

-pab-

Sešel jsem se se souborem MajTo ze Žamberka po představení *Zelený příběh s modrým koncem* aneb *Maruška*. V šatně zrovna probíhala živá debata o tom, co všechno vyšlo, nebo nevyšlo...

Jak se vám hrálo?

Tomáš: Dobře. Trochu chrapot jsme ale měli.

Povězte mi něco o té předloze...

Olga: Ono je to velmi volně podle předlohy. Zůstaly tam myslím... hlavně ty postavy tam jsou.

T: Původně je to dětská knížka O zeleném prasátku.

O: Scénář nám podle toho napsal Karel Šefrna, který napsal i písničky.

S Karlem Šefrnou spolupracujete často?

O: Už drahá léta. Kdysi nám psal písničky, loni už napsal celou hru, Terce Junkové to taky napsal celé i s písničkami. Ty písničky nám skládá už v rozmezí spousty let zpátky, čtvrt století určitě.

Jak probíhala práce na inscenaci?

Majka: Ten scénář jsme měnili asi čtyřikrát.

T: Z technických důvodů.

O: My máme jen šest rukou a zjistili jsme, že to je málo, vzadu tam děláme hrozné cviky, pracují ruce i nohy, takže ty změny si vynutily technické věci. Jinak Karel přijel asi dvakrát, jednou na zkoušku, na generálku, když už to bylo vcelku, a pak až na premiéru.

Zepředu to tak technicky náročně nevypadá, jaký tam máte třeba moment, kdy šest rukou nestačí?

O: Já říkám už dlouho, že by se to jednou mělo natočit zezadu, aby bylo vidět, co tam děláme.

M: Tam je ten moment, jak chrastíš nohama...

O: Jo, a to mám ještě v puse píšťalku, Majka mi předává vrány, do toho ještě všichni řvou, a ještě tam je reostat, já to ještě svítím, ale když se zaměřím na světlo, tak pak zase zapomínám jiné věci.

T: A Majka do toho ještě bere loupežníky, které pak odsouvám Kňourem pryč... A u toho do sebe kopeme. Kopeme do sebe pořád.

M: Je tam málo místa.

O: Já vždycky říkám, „strč do mě“, ale pak stejně nevíte, protože do sebe strkáme pořád.

A to je úmysl, že pracujete jenom ve třech, když vám takhle nestačí ruce?

T+M: To je takové samostatné vyplnutí.

O: My tam nemáme víc starších ročníků. Pak jsou tam děti, ale na ty není takový spoleh, tohle už jsou plnohodnotní parťáci. ●

PERSIFLÁŠ

Blíííí! fuj! To jsem nemohl ani dokoukat do konce! Jak se všichni spikli a ten Špek se Slaninama jak dostali na frak. Mrak, brak, blíí! V očích jsem měl nějakou vodu, co to má bejt, ještě že nebyla svěcená! Hnedkajc jsem musel vyběhnout ven a shodit nějaký děcko do náhonu. Hufff, blíí!

Lovci mamutů, ohně a života

LS Nitka, Písek

RECENZE

Kdo je hrdinou?

Petra Kosová

Kdysi dávno přede mě postavil přední český archeolog zaměřený na paleolit Jan Fridrich bednu šutrů a vyzval mě, abych si vybrala libovolný z nich. Sáhla jsem bez přemýšlení po pěstním klínu. Aniž bych věděla, že je to on. A udělala jsem prý to, co každý laik přede mnou. Instinkt. Přechází stovky tisíc let.

Byla podobně instinktivní i volba trampů, kteří sáhli po Eduardu Štorchovi, autorovi mnoha dobrodružných příběhů z doby kamenné a bronzové? Cítili ti, kteří už dlouhá desetiletí přísahají na toulky krajinou, že mají dobrý výchozí bod ve své komunitě? Vlastně proč ne, když najdou větší důvod, než jen vnějškově společné atributy. Oheň, kámen, dřevo a kůže – v případě pralidí základní existenční nutnosti, u trampů symboly víkendové romantiky.

Možnosti zvoleného klíče písecká Nitka v některých momentech potvrzuje: scénografie se většinou snaží vystačit si s výbavou trampa, byť ne důsledně. A ta nedůslednost je v mnohém pro inscenátory i herce zrádná. Svádí je k fórkům pro fóry samé, které příběhu nijak neslouží

a diváka uvádí v čím dál větší zmatek. Proč tahá pračlověk z batohu plastové odpadky? Proč nám nabízí v reklamní akci pazourky? Proč hraje upozaděný tramp na basovou kytaru?

Stejně tak pronásledují zmatené diváky nedůslednosti v dramatizaci textu. Příběhy začínají, jejich zápletky vážnou v častých hádkách a spánku a končí náhle v mlze: vytrácí se zoufalství tlupy ze ztráty životně důležitého ohně; úleva ze záchranu člena tlupy před jeskynním medvědem; zásadní boj o ženy a skrze ně o budoucnost tlupy mizí do vytracena...

Autorka hry inspirovaná „Lovci mamutů“ upletla bič na režiséru. Tedy sama na sebe, na Stanislavu Kočvarovou. A dál při inscenování rozostřuje nejasný příběh bez zřetelných hrdinů. Neboť, kdo je hrdinou? Zdá se, že je to celá tlupa. Jenže v takřka indiferentní mase pralidí se divák těžko orientuje. A také se mase fandí hůř, než jednotlivci, kterého v příběhu jeho jedinečného boje o život máme šanci postupně poznávat. Ve Štorchově předloze takoví hrdinové jsou, čtenář je sleduje bez dechu a s obavami o jejich životy.

Soubor z Písku začal s vehemencí a válčící energií, která trochu uvadala spolu s řidšími reakcemi diváků, než očekávali. Tou všudypřítomnou vervou si ovšem rovněž podtrhávali nohy. Energetický doping může být i únavný, když je permanentní. Výhodnější je střídání s momenty ztišení, neboť tu se otevírá prostor pro kontrast a právě ten umí být nositelem zábavy, ať už je tou zábavou napětí nebo uvolňující smích.

LS Nitka z Písku si k inscenování vybral látku od autora, jehož drsné příběhy dávných předků provázejí několik generací dospívajících. V divadelním prostředí se často neobjevují a právě loutky jsou pro ně, díky své stylizaci, nejvhodnějším prostředkem. Nejspíše je svět Kopčema, Mamutika nebo Žabky blízky Melounům, Vokounům a Amazonkám. Jen se dostat až na kost možností jejich koexistence. ●

RECENZE

Na osadě hráli

František Kaska

Co se týče *Lovců mamutů* a knih Eduarda Štorcha obecně, patřím k těm, kteří je četli ve správném věku jedenácti let a byl jsem zaujat, zasažen, ovlivněn. Po představení písecké Nitky jsem musel těžce vzpomínat čím. Ale povedlo se. Knihy a posléze filmy na motivy Štorchových vyprávění z pravěku byly plné dobrodružství, boje o přežití v drsných podmínkách a fascinace ohněm jako symbolem tohoto přežití, mužské iniciace chlapců, hledání místa v životě společenství i pochopení potřeby soundležitosti se skupinou i s přírodou, vyprávěly o lidských vzorech, o přátelství, důvěře, odvaze... Nic z toho jsem v inscenaci píseckých nenašel. Vzpomněl jsem si i na humor knihy, ten asi Nitku inspiroval. Co mi tedy řekli? Podali zprávu o sobě. Dokážu si představit, že se tahle parta sešla na osadě (jak nám prvních pět minut přehráli), vypili všechna piva (a zbyly jim jen basy, se kterými pak hráli) a dali dohromady k obveselení dalších kamarádů tuhle taškařici. Že rádi zpívají a vůbec, jsou rádi spolu. Princip: „Použijeme vše, co má správný kotlíkář u sebe nebo najde v lese“, bych přijal, včetně dek, krycích sítí a větví k vytvoření jednoduché scény (nejsem si úplně jistý vhodností použití plastových pytlíků, odpadků a již zmíněných bas). Výrazněji mi ale nesedí použití marionet. Vzhledem k tomu, že loutkami hrané situace inscenátoři příliš nevytvářejí, případně možnosti těchto loutek nevyužívají, si klidně dokážu představit použití hrubě otesaných špalíků či něčeho podobného. Koneckonců, nejlépe fungovaly loutky jako dav. Odpočívání, spánek, úprk by v klidu uhrály i jiné typy. V kontrastu s uhlazenými hlavičkami (zvláště Veverčák připomínal spíše včelího medvídko) je pak použití dalších typů loutek a předmětů – ponožkoví rosomáci, hračka kachny, či jen čepice v případě medvěda a obchodníky navíc hráli živí herci. Ve volbě prostředků tak vítězí nahodilost. Temporytmicky je představení poněkud fádní, přes redukci vět na jména a infinitivy sloves překvapivě umluvené. A uzpívané. Písně inscenaci spíše retardují, navíc Rosa na kolejích s tématem pravěku nekoresponduje. Podtrženo shrnuto: Vnímám radost ze společné jevištní existence, chuť si zazpívat, pobavit sebe i diváky podobného ražení. To já nebýt. Téma chtít. Nemít. ●

ODPOSLECHNUTO

Ty lovec já lovec
vysoký jalovec
vysoký jako já
vysoký tylovec
vysoký jako Tyl.

ODPOSLECHNUTO

Jak dlouho trvá mamut?
Jevištního 40 minut
a vnitřního 2 hodiny.

PERSIFLÁŠ

Váš ďas je tu zas! A mám plnou paličku těch představení, co jsem dnes viděl. Upřímně, kopyto na srdce, mně se vám nejvíc líbili ti trempíři. Upíři. Mamutí rytíři. Zpýření klempíři. Břink, břink, loutkáři na pranýři, trochu pekel-nýho čmouda a syrový maso, to je moje, to je! A grilová-ní, mllllmllask! Vysedávat u ohně a rejpat do uhlíků. No krása! Ale že si ti troubové nechali ukrást oheň? Bllllble-ble! Plivnu a hoří! Flus a blaf! A všechno na tom pěkně osmažit, i těch sedm rodinek, čápy, kořáta, papouchy, husy, rybáky, morčata a sováky. Dejte na rožeň celou zoo! I to zelený prase se mohlo tak krásně opíkat nad ohněm loupežníků. I toho přehodnělýho jezečka bych tam prdnul, prd, ať se peče, tuk z něj teče, za to, že to těm vránám pokazil. A nad tím plápolákem bych si ještě zazpíval. Jó, nohama stíráš rosu na kolejích... a kopytem stíráš kapičky potu na čele hříšníků. Kekel z pekel!

ROZHOVOR

Tři otázky pro režisérku Stanislavu Kočvarovou

-jas-

Jak vznikl nápad zpracovat zrovna *Lovce mamutů*?

Já jsem se souborem pracovala poprvé, přizvali mě ke spolupráci a zpočátku nebylo jasné, co se bude hrát. Začínali jsme tedy od nuly. Tak jsem je vyzvala, aby zavzpomínali a napsali na lísteček, co se jim líbilo, když byli malí... A z jednoho takového nápadu jsme pak vyšli. Můj záměr byl, aby si zahráli všichni, a tak se na scéně objevují i ti členové souboru, kteří byli dřív techniky. Chtěla jsem, aby se setkala celá ta jejich tlupa.

Jste autorkou scénáře i režisérkou. Bylo zde něco, na co bylo potřeba se zvláště soustředit?

Text bylo potřeba napsat přesně, protože ta naše tlupa mluví v infinitivech a to bylo třeba uhlídat. Takže, pokud vypadne infinitiv, je třeba jej v improvizaci nahradit jiným. Možná jste si všimla, že při setkání naší tlupy s obchodníky už mluví ti obchodníci naším „výmluvným“ jazykem. Chtěli jsme ukázat konfrontaci vyjadřování dvou různých skupin. Samozřejmě, že některé vtipky vznikaly při zkoušení, například ve hře kámen-nůžky-papír jsme podle pravěké reality dali jen kámen-kámen-kámen. Důležitou součástí jsou písničky, na kterých se podíleli dva členové souboru. Bylo třeba, aby se v nich popsala scéna, která bude následovat, nebo komentovat to, co se událo.

Podílela jste se i na scénografii. Celé je to pojato jako divadlo na divadle z prostředí trampů, kdy mnohé trampské potřeby slouží jako rekvizity...

To téma jsem si nedokázala představit v klasickém kukátku, takže to vlastně vzniklo z potřeby. Chtěli jsme ukázat, že to lidi dodneška přitahuje k ohni. Jakkoli si dnes můžou maso pohodlně připravit doma u sporáku, přesto ho vytáhnou ven a společně opékají. Něco z toho pravěkého člověka v nás zůstalo. Bylo těžké vytvořit nějaké popisné kulisy, takže jsme je nahradili batohy a dekami. Jsou tam čtyři prostředí – nížina, průrva, jeskyně a bažina, a doufám, že právě těmito prostředky se nám to podařilo oživit. ●

Co se stalo u jezera Piplpopl

Za dveřmi, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou

RECENZE

Nonsens u jezera Piplpopl

Hana Volkmerová

Nonsensovou poezii mám ráda, a zvláště texty Edwarda Leara. Jeho Velkou knihu nesmyslů plnou legračních limericků, nesmyslných příběhů a vymyšlených rostlin i zvířat mám již notně ohmatanou, jak se k ní často vracím a čtu si v ní. Jak vidno okouzila také soubor Za dveřmi ze ZUŠ v Chlumci nad Cidlinou, jehož členové se společně s vedoucí Romanou Hlubučkovou rozhodli inscenovat příběh Sedm rodin od jezera Piplpopl. Na úvod je nutno poznamenat, že prostor MEDu, ve kterém soubor hrál, není zrovna divadelně přívětivý. Slova se v něm ztrácí a energie se třísťí, světla je často až moc.

Vraťme se však k předloze. Jak k tomuto typu textů inscenačně přistoupit, je často pro tvůrce oříškem a využití loutkových prostředků se jeví jako schůdné a nápadité. Soubor zasadil vyprávění příběhů sedmi zvířecích rodin do vědecké konference. Každá ze sedmi vědkyň sděluje s pomocí ostatních své vědecké výsledky z ostrova Piplpopl a je mezi nimi cítit jistá rivalita. Moderátorem ženské konference je muž, jediný v tomto souboru. Zasedání těchto nonsensových příběhů do kontextu

jakéhosi vědeckého sympozia může posílit jejich absurdnost a jejich tragické konce. Což pro mne odkazovalo k reálnému (někdy absurdnímu) vědeckému světu. V příbězích rodin od jezera Piplpopl se vrší nesmysl za nesmyslem a slovní i příběhová fantazie je velmi bohatá. Také užití předmětů jako zástupných symbolů zvířecích postav je pro mne v principu šťastné a koresponduje s bezuzdnou fantazií Learova textu. Vzhledem k nesmyslnému textu je jen otázkou, zda jsou všechny předměty pro tu kterou postavu a situaci zvoleny vhodně. Z výčtu: čápy tvoří poskládané bílé čtvrtky do špičatých zobáků nasazených na ruku, morčata jsou kuličky se suchými zipy, kočky jsou klubíčka, sovy roličky z toaletního papíru, papoušci barevně oblečené barbíny, ryby želatinové bonbóny ve tvaru ryb a husy jsou odehrány činoherně. Mnohé situace jsou loutkářsky promyšleny. Například želatinové rybičky končí v ústech coby v podmořském bahně, v němž se udusí. Jejich konec je překvapivý a vtipný. Mnohé zvolené prostředky nahrávají absurdnosti tragických příběhů a jejich bláznivosti. To je v závěru nečekaně potvrzeno – přichází lékařka

a všem ordinuje léčebné kúry. Divák se tak dozvídá, že se celou dobu díval na výlevy pacientů psychiatrické léčebny. Zůstává pro mne však otázkou, zda je tento závěr nutný.

Soubor má příjemnou energii, je vidět, že ho hraní baví a baví se i nesmyslnými příběhy. Co by bylo při všech kladech této inscenace dobré vylepšit je artikulace některých „vědkyň“. Jelikož tento typ textů stojí na slově, je dobré, když divák slyší a rozumí. Slovo, v souvislosti s užitím přesně volených předmětů, je nutno zaslechnout. Neslyší-li divák, unikají mu mnohé humorné situace a ono příjemné napětí mezi slovem a užitým předmětem. A je třeba zpřesnit temporytmus, který je nutné držet. Ano, je mi jasné, že u mládežnických souborů není vždy snadné udržet přesně nazkoušené situace a v přesném rytmu. Ovšem v tomto případě se jedná o zcela podstatné pointování jednotlivých smrtí – a vůbec o výstavbu jednotlivých situací a fórů. Když toto rytmicky není udrženo, fór uniká, nevzniká, není. Škoda. ●

RECENZE

Za dveřmi mají smysl pro nesmysl

Irena Marečková

Inscenaci *Co se stalo u jezera Piplpopl*, jejíž předlohou byl soubor ZUŠ z Chlumu nad Cidlinou text Edwarda Leara, jsme měli možnost si vychutnávat na odpoledním představení v MEDu při třetí chrudimské repríze. Stručně: představení sedmi vědkyň zkoumajících Blucký oceán na území Bleambule, zvyky zkoumaných zvířecích rodin, vyslání sedmi potomků z každé z nich do terénu a epizody končící pokaždé smrtí...

Setkání s tvorbou anglického ilustrátora a spisovatele, reprezentanta nonsensové poezie, je evidentně pro soubor sedmi dívek a jednoho mladého muže dráždivě inspirativní, mimo jiné i konvenující s druhem humoru ve věku mezi jedenáctým a čtrnáctým rokem. A je to celkově nesnadný úkol a je co řešit. Vedle literárního nonsensu s vlastními slovními zvraty, vlastní melodikou a rytmiací, je třeba vystavět jevištní obraz ve výtvarné metafoře tak,

aby „jen“ neinterpretoval, tedy nevykládal autora, ale souzněl či oponoval a nebo jen doprovázel původní literární tvar samonosným divadelním dílem. Vnímala jsem to tak, že chlumecká divadelní parta právě toto skvěle pochopila, poctivě do hloubky se snažila prostředky nacházet. Zároveň je naprosto zřetelný osobitý autorský vklad jednotlivých sedmi hlavních akterek při zpracovávání „svých“ vlastních epizod. Proč si to myslím? Totiž obrazné loutkářské prostředky a jejich užití měly trochu rozrůzněný rukopis, malinko odlišné cesty asociace, různý vlastní humor. Například epizoda s čapí rodinou využívá nápodobu ve tvarech a schopnostech vlastností papíru, oproti tomu papouščí rodina je parodií na mechanickou napodobivost ve skupinovém chování a jsou k tomu použity barbíny. Někde jde asociace po příčinné nevyhnutelnosti, když sovy z toaletáku končí v tůni pod záchodovým prkýnkem a spláchne se za nimi. Bylo mi to sympatické, představení tím bylo živé a zároveň osobní. Zároveň jsem vnímala i poměrně autentické jemné napětí mezi skupinou „sedmi holek a jednoho kluka“, kdy se opakovala situace, že nejen, že dle děje vědecky zkoumaná rodina vždycky pomře, ale on, jediný herec je ten jediný útes, na kterém vždycky ztroskotají, poněvadž zkrátka nabaluje průšvihy jako magnetická hora neštěstí. Vizualizováno mrtvými předměty, kterými byl na konci obalen. Takový další jemně načrtnutý plán vztahů souboru.

A na konci zaštekla pes. Hafgh! ●

PERSIFLÁŠ

Jo umíráníčko, to je moje potěšeníčko! Ale že kolem toho dělali tyjátr, co? Jsou upovídání, že mi z toho zvonělo až v levém kopejtku. Bllllll! A občas se jim pěkně zamotával jazejček. To zas jo! Možná by mohli trochu v tom vyprávění zvolnit, aby to nebylo rozlitané jak můj ocásek... Co jim ale nejde odepřít, je radost ze hry. Hurará, juch!

ROZHOVOR

MEDem se prohnal hurikán Chlumeč

-maz-

Děti ze ZUŠ Chlumeč nad Cidlinou jsou jako lavina. Možná spíš jako hurikán. Tolik entusiasmů a energie za každých okolností se moc nevidí. Děti se ke mně nahrnuly a sborově mi začaly přes sebe odpovídat. A to i když má každý na srdci něco jiného. „Já je miluju.“ pronesla jejich vedoucí Romana Hlubučková, když se k nám přidala a slyšela ten rozruch. „Doufám, že už máte ten diktafon zapnutý.“ prohodilo jedno z děvčat. Neboj, i kdyby ne, tak to tam zanesu.

Zajímá mě, jestli máte nějaká osvědčená rozmlouvadla, protože sama bych neřekla půlku těch krkolomných slov, co vy.

- Ráno jsme se rozmlouvali. Teď už to nepotřebujeme. Od té doby jen mluvíme a mluvíme.
- Ano, jsme užvaněný.
- Vlastně se nepotřebujeme rozmlouvat.
- Ale jinak nějaká rozmlouvadla máme, to zase jo.
- My tu hubu nezavřeme, takže to není potřeba.

Každý z vás má v inscenaci na starosti jeden příběh, jedno zvíře. Vybíraly jste si každý to, co se vám líbilo nejvíc?

jednohlasně: - Jo. Přesně tak.

A i výběr loutky a její zpracování?

- To jsme si vymýšleli samy.
- Vybírali jsme podle toho, jak každá z těch rodin dopadne.
- Chtěli jsme, aby se to k tomu co nejvíc hodilo.
- Dostali jsme něco na výběr a každý si to mohl zpracovat, jak chtěl, podle sebe.
- Pak jsme to ještě doladovali.

Takže jste se navzájem i ovlivňovali?

jednohlasně: - Jo.

Jak často tuhle inscenaci hrajete a pro jaké publikum?

- Pro školy.
- Ale chodí na to i starší lidi.
- Hrajeme to většinou čtyřikrát denně, třeba jako dneska. (smích)

Jste na roztrhání.

- Přesně tak!
- Je ale zajímavý sledovat, jak to hrajeme pro různé věkové kategorie, jak reaguje každý jinak. Smějí se úplně něčemu jinému. Každý to bere jinak.

Překvapila mě ta hudební složka. Kdo z vás za ní stojí?

- Za tím stojíme tak nějak všichni. Rozhodli jsme se, že budeme zpívat. Zkoušeli jsme spoustu stylů, žánrů.
- Jsme na všechno dost nadaní. (smích)
- Líbila se nám spousta věcí, tak jsme to zapojili.
- Třeba se nám líbilo i reggae, tak i to jsme chtěli jednu dobu přidat.
- Jo a nebo dechovku.
- Ale s výběrem jsme spokojení.
- Jo, to jsme. Hlavně s tou operou.

A choreografie?

- Ta vznikla při zkouškách.
- My si z toho vždycky děláme srandu a ono z toho pak něco vznikne. Použije-me to, co nám přijde nejvtipnější.

Chtěla bych se zeptat na vaše pestré obutí. Každý máte každou botu jiné barvy. I to vzniklo při zkouškách, nebo to má nějaký význam?

- Ty máme, protože jsme z ústavu.
- Jsme blázní, co jsou v ústavu a tak máme na sobě mundůry a bačkory.
- Každý máme vlastní crocsy, tak jsme si je povyměňovali, aby to vypadalo bláznivě. ●

ZÁPIS Z DISKUSE

Očistec

-jřj-

Porota zasedla pod krajinku v salónku MEDu, lidé se trousí, trousí, a když se trousí již deset minut po osmé, moderátor Jakub Hulák představuje lektorský sbor a diskuse může začít. První jde na řadu inscenace *Zelený příběh s modrým koncem aneb Maruška* souboru MajTo při ZUŠ Petra Ebena ze Žamberka. Text na základě pohádky maďarského spisovatele Bély Horgase napsal Karel Šefrna, jímž vytvořená poetika je jednou z nejocetňovanějších složek inscenace. Vykopává Luděk Horký, vyzdvihuje nadhled herců i režie a půvabné využití až nonsensového textu, práci s ironií a zcizením. Jako i další diskutující z řad lektorů i běžného diváctva byl unesen slovním projevem herců. Názorové rozkoly přicházejí s řešením tématu – vrány jako hlavní diskriminující zlo nejsou dostatečně akcentované. Petra Kosová vnímala vrány jako barvu lesního koloritu, Zdeněk Říha míní, že „vrány by měly být větší svině.“ K úvaze byla souboru položena otázka, jestli nejsou náhodou jako lidé tak laskaví, že jakékoliv zlo i v podobě vrány nedokáží pustit na jeviště (což se posléze potvrdilo slovy Karla Šefrny, který údajně slevil z nároků na zákeřnost vran se slovy „vy jste takoví hodňoušci.“) Dalším propíraným bodem byly písně – v textu velmi dějově činné, v inscenaci však podle mínění mnohých jen plnící rytmizující funkci.

Druhá inscenace na holení byli *Lovci mamutů, ohně a života* souboru Nitka. Vykopávala Petra Kosová a nastolila základní otázky: byli v představení nějakí hrdinové? A je základní klíč, s nímž soubor přistupuje k předloze funkční? Drsnost vztahů a vazeb ve Štorchově předloze nebyla pro mnohé viditelná v představení. Také byl napadán celkový rámec – proč se trampové rozhodnou hrát divadlo? A stávají se trampové postavami, nebo zůstávají pořád ve své osadě a je to celé jen hra? Styčné plochy lovců a trampů fungují – trampové si hrají na drsný život v přírodě a lovci mamutů ho žijí, na otázku, proč dochází k hraní divadla, nedokázal diskutujícím uspokojivě odpovédět ani soubor, když považoval touhu hrát divadlo přirozenou: „To je jedno, jestli jste truhlář, nebo rocker, nebo tramp.“ Padl návrh vyjít z tramského vyprávění příběhu u ohně, bylo upozorněno na neřešení problémů (ztratí se oheň a všichni se smějí), které ničí tah inscenace. Přes tyto výtky byla ceněna energie, s níž soubor ke hře přistupoval, ačkoliv se zdálo, že v průběhu hraní vyprchávala.

Na závěr se diskutovalo *Co se stalo u jezera Piplpopl* souboru Za dveřmi. Výkop provedla Irena Marečková. Oceňovala autorský přístup dětí, které předloha očividně bavila, a výtvarné prostředky při zpracování nonsensové poezie Edwarda Leara. Pro mnoho diváků byl zdoluhavý prolog, při němž se představovaly vědkyně, ačkoliv se objevily i úplně opačné názory. Někteří měli pocit, že je jim při prologu ukázáno příliš kouzel a pak nemají možnost být překvapení. Lektorský sbor si velmi cenil výběru, herce poezie bavila, podle Petry Kosové se inscenace pohybuje na hraně loutkového divadla a divadla poezie, s poukazem na nedostatečnou interpretaci poezie. Vyústění do blázince bylo někomu nepřijemné, někdo jej považoval za neoriginální, někomu to bylo líto – „vždyť nonsensová poezie je živá, zdravá, nejde ji zavřít do blázince.“ ●

RECENZE

O charismatu

Michal Zahálka

O Houpacích pohádkách, které pro Damúzu podle stejnojmenné předlohy Aloise Mikulky připravila Diana Čičmanová s Dominikem Linkou, zhruba tolik: názorně je na nich vidět, že ucelená dramaturgie pohádkového příběhu je sice věc vysloveně žádoucí, ale opravdu dovední tvůrci/interpreti si dovedou poradit i s podstatně méně přesvědčivě vybudovaným tvarem. *Houpací pohádky* jsou v téhle podobě volným pásmem, sledem událostí a v rámci jednotlivých příběhů by také bylo leckdy těžké hledat stavební kameny regulérní pohádky, ale charisma, múzičnost, muzikálnost a smysl pro humor a timing obou spolutvůrců a zároveň aktérů kusu (za vydatné podpory hravého výtvarna z dílny osvědčené damúzi scénografky Zuzany Vítkové) padesátiminutovou hříčku spolehlivě táhnou. Nakonec jsem tedy neodcházel s pocitem, že se mi dostalo mála, byť tomu tak třeba, pokud jde o pohádkový příběh, svým způsobem bylo. ●

O dobrém jídle

pab

Tak na to se musím najíst. A zdravě, jako od maminky...

(o jedno kuřátko s bramborem později)

Velmi milé představení. Skvělá energie obou protagonistek ihned strhává publikum dětské i dospělé. Pravda, možná poněkud didaktické, ale poselství o tom, že mají děti zdravě jíst a nevyhazovat jídlo od maminky a neládovat se dortíky a párky v rohlíku je velmi příjemně zabaleno do hravé formy, v níž si žaludky snaží udělat v bříšku pohodlně „jako v pokojíčku“, dávají si čajové lázně a jako trenéři připravují svaly na závod na 800m překážek. Bylo radostí sledovat, jak si herečky i bez mikroportů a přes okolní hluk dokázaly získávat pozornost kolemjdoucích. Takže se hlouček diváků po celou dobu představení utěšeně rozrůstal. Jak by řekl kolega Zahálka – houšť. ●

Seminář Z – Zapomenuté umění

Zet jako zkušenost

maz

Seminaristé Zetka jsou velmi poctiví návštěvníci LCH. Hned v první den oficiálního programu stihli jen za dopoledne obejít 3 představení. S takovou budou mít materiálu na diskutování ažaž. Nebylo záměrem lektorů, Aleše Popa a Hany Dotřelové, že hned v první den toho navštíví tolik, ale když už to takto vyšlo, rozhodli se to vzít do hry.

Budou mít alespoň odrazový můstek o čem se v příštích dnech bavit, z čeho vycházet. „My si dnes nemáme ani kdy popovídat,“ posteskl si lektor Aleš Pop, se kterým jsem se sešla po představení *Houpací pohádky*. Seminář na LCH vede Aleš Pop opakovaně. Letos je to trochu jiná forma. Přibýly ještě varietní loutky, i když s nimi zas až tolik nepracuje.

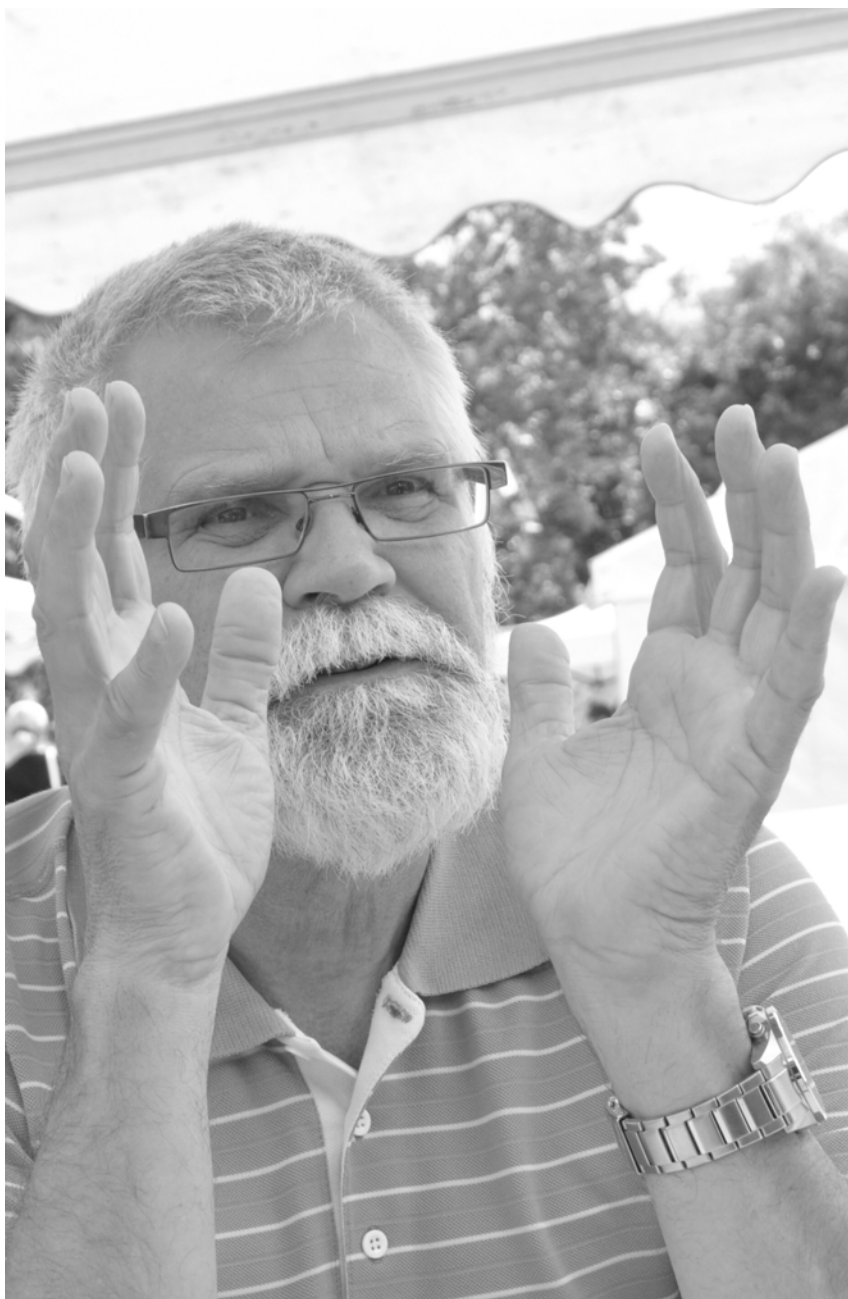
Jaký jste si stanovili pro letošní seminář cíl?

Po zkušenostech z loňského roku jsme zjistili, že úplně nejlepší na tom je, že si seminaristé popovídají. Přiznám se, že jsem měl loni trochu obavy, co se z toho vyvrbí. Tak jsem přivezl hromady materiálů a teprve v průběhu semináře jsem zjistil, že to vlastně nebylo ani potřeba. Seminaristé si začali povídat, probírat věci, které je zajímají, předávat zkušenosti, radit si: jak by šel daný problém vyřešit, kde je co pěkného a zajímavého k vidění. Vznikl z toho takový diskuzní seminář. Ještě s tím, že jsme k tomu dodali trochu toho vína. Bylo to dost příjemné. Je pravda, že z toho nevznikl nějaký výstup, jako je tomu na ostatních seminářích, kde vytvoří loutku nebo celé představení, to ne. Náš seminář je o výměně zkušeností. Osobně mám zkušenost z velkého loutkářského souboru, takového klasického a Hanka Dotřelová má zase obrovskou pedagogickou praxi s mluvením a hraním v Říši loutek. Takže si myslím, že by to pro naše seminaristy mohlo být přínosné. Čekáme spíš na podněty od nich: co by chtěli, co potřebují. Samozřejmě, že si můžeme udělat program, o čem si budeme povídat, ale myslím si, že to není náš cíl. Cíl je, aby si lidi popovídali a předali si navzájem zkušenosti, což se nedá dopředu naplánovat. To gró vzniká až v samotné diskuzi.

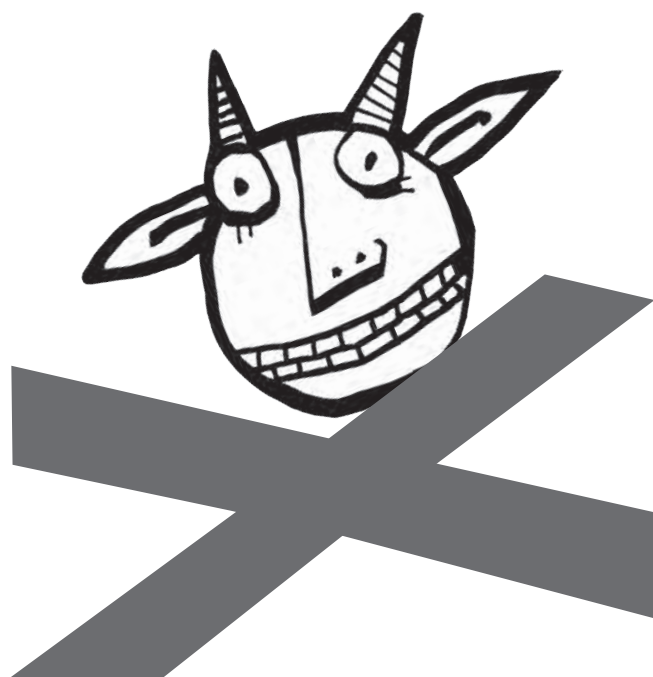
Jaké máte složení seminaristů?

Jezdí spíš ti, kteří mají sami zkušenosti s loutkovým divadlem? „Ano, když se podívám na seznam seminaristů, tak jsou to lidi starší, ale na druhou stranu mladší než my. Mladí mají úplně jiný pohled, ale k tomu dojdou. Ty zaujme Luděk Richter nebo Karel Šefrna. K nám zkrátka chodí lidé, co si chtějí vyměnit zkušenosti. Chtějí se něco dozvědět. Chceme, aby to bylo příjemné a bez stresu. Aby si seminaristé řekli, že se sem rádi za rok zase vrátí, i když si třeba vyberou jiný seminář, ale přijedou. Myslím, že se nám loni seminář s Rudou Krausem povedl, tak uvidíme, jak to bude letos. Trochu se bojím, jestli ten týdenní maraton zvládnou, program je opravdu nabitý, ale jezdím sem rád. Potkáte tu totiž lidi, které nevidíte celý rok.

A to za cestu na LCH určitě stojí. ●

Aleš Pop / foto: Ivo Mičkal

Seminář D – Autorsko dramatizátorský

Seminář D / foto: Ivo Mičkal

O čem jsou vlastně pohádky?

Na semináři D se pod vedením Ludka Richtera seminaristé věnují rozboru svých vlastních, nebo cizích textů připravených k inscenování. Probíhá ve sborově rovně SOŠ Zdravotnické s luxurním vybavením – kromě nutného stolu a židlí se v ní nachází i velmi užitečná kuchyňka a zcela zásadní klimatizace. První den se rozebírala pohádka Dlouhý, Široký a Bystrozraký, kterou na Erbenově základě upravila jedna ze seminaristek.

Aby se mohlo začít, je třeba říct příběh – jak říká lektor „je důležité si v souboru převyprávět příběh, který chceme hrát. Lidé řeknou, co je pro ně důležité, a zapominají na to, co jim důležité nepřijde; pak se nad tím můžeme společně zamyslet“. A seminaristé vypravují příběh, jak si ho pamatují, hledají za pomoci lektora odchylky od původní Erbenovy verze. Náplň

semináře je hledat v textu inspirace a východiska, z nichž se dá vyjít při inscenační interpretaci, proto je důležité uvědomovat si originální text.

Po převyprávění celého příběhu seminaristé „házejí“ věci, které jsou pro ně na příběhu zásadní – pro někoho tajemno, do něhož se celý příběh halí, pro jiného spolupráce hlavních postav, někomu se zdá nejdůležitější princova pasivita a průměrnost. Následně se přikračuje k rozboru významů.

Nemyslím tím, že to musíte dělat takhle!

„Příběh začíná, když král řekne synáčkovi, že má na kahánku a musí si najít nevěstu, aby mohl pokračovat rod,“ uvozuje Luděk Richter základní situaci a diskutující společně hledají, co to znamená – ochrana řádu? Vstup do dospělosti? Co vlastně znamená, že jsou obrazy s princeznami ve věži? „Stoupání je namáhavé“, „je to jakási závrať“, „je to falický symbol“. V tu chvíli lektor přerušuje diskusi s důležitým

sdělením, které se bude ještě mnohokrát opakovat: „to, že o tom teď mluvíme, neznámá, že to tam musí všechno být!“ A pokračuje se v krasojzdě.

Během diskuse se zjišťuje, že princ není tak pasivní, jak vypadá – tři superschopní chlapci mohou být síly, které v sobě objevil, protože tolik toužil najít princeznu. A je to on, kdo každé ráno zjišťuje zmizení princezny a burcuje kouzelnou trojici, aby ji hledali, bez jeho vůle by ji nikdy neosvobodili. Propíralo se všechno – zakletí princezny, významy tří předmětů, ve které se promění, černokněžnickovy obruče i jeho proměna v havrana...

Na konci sobotní lekce se přešlo k rozboru konkrétního řešení, připraveným jednou ze seminaristek předem. Řešil se vztah výtvarného provedení s tematickým okruhem, na který se postupně přicházelo během debaty, ale i konkrétní prostředky jak nafouknout Širokého, či jak je pro putování za princeznou důležitý prostor a vzdálenost na scéně a jak je vytvořit. ●

ROZHOVOR S LUŽKEM RICHTEREM

Stále něco nového

jřj

Po kolikáté vedeš tento seminář?

Tady na Chrudimi odhaduji tak po třicáté. Možná třicáté paté...

Jsou nějaké texty evergreeny, se kterými se tady setkáváte pravidelně?

Jsou – Dlouhý, Široký a Bystrozraký zrovna patří mezi ně. Třeba loni byli určitě, předtím myslím taky.

Jsou to jen pohádky?

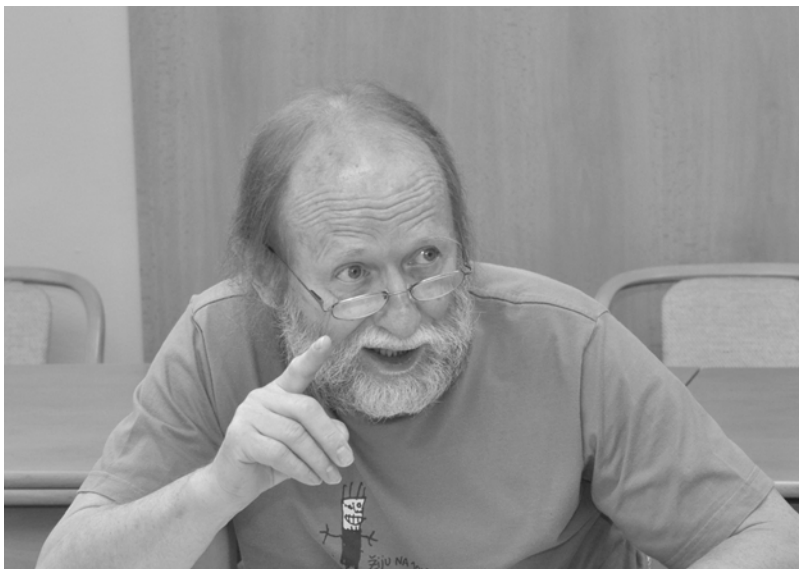
Ne, jsou to velmi různorodé texty. Kdysi tady byl třeba Jakub Maksymov s Londonovým Tulákem po hvězdách. Většinou se sejdou tak dvě třetiny pohádek, ale zbytek je různý. Letos tu máme Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého, Krále Ječmínka, Budulínka od Víta Peřiny, Cikánské princezny, což je adaptace textu Ivany Fajtlové, Amanitky, Bílého Myšáka, což je autorská hra, Zelené děti z Vyšehradu, veršovaný text na české mytické motivy a pak jsou tady další autorské věci, o nichž ještě nic nevím. Letos však není nic úplně realistického, což také často bývá.

Když ten seminář vedeš po tolikáté, je to pro tebe „jen“ předávání cesty, nebo při něm můžeš i sám objevovat nové věci?

Upřímně řečeno, kdyby se tady neobjevilo nic nového, taky by mě to dost nebavilo. Už sám princip těch diskusí, vždyť ono se to doopravdy opakuje – vždycky sedíme, vždycky musíme něco předtím číst, vždycky to rozebíráme podobně metodicky. Jdeme od základní linky příběhu přes motivy až k tématu, což jsme dnes jen nakousli, protože nebylo dost času. Jsou tu pořád nové věci – i Dlouhý, Široký a Bystrozraký, přestože jsme to brali před rokem a před dvěma, zase se při novém přečtení přichází na něco dalšího. Každý rok se velmi pečlivě připravuji, ale ke skutečnému objevování dochází až na místě, když přijdou lidé s novými pohledy. A pokud se názor konfrontuje a obohacuje tím, co tady bylo řečeno, přichází se tady na spoustu věcí. Je to náročné na soustředění, člověk musí být pořád teď a tady, ale furt mi to připadá zábavný a pro mě objevný.

Dnes jste mluvili o pohádce na základě archetypů, mýtů, bavili jste se o psychologickém podloží. To je cesta, která nebývá na loutkových inscenacích pohádek moc vidět.

To je pravda, to co se běžně objevuje, je jenom převyprávění toho příběhu, vinou toho se pak poztrácí spojitosti, které jsou strašně důležité. Dokonce i pro ten příběh samotný, hlavně pro to, abych za tím mohl já jako divák něco nového objevovat. Aby to nebyl jen suchý příběh: stalo se tohle, tohle, tohle, a pak to skončilo – většinou dobře. Druhá věc je, že si myslím, že ty pohádky jsou doopravdy obrazným modelem něčeho jiného, že je za nimi nějaký přesah, že to není jen ten příběh. A pak jsou to podle mého strašně důležité dílčí zdroje v přemýšlení, co do té inscenace dát, aby žila – aby to nebyly jen základní banální věci. Mám obavy, že spousta inscenátorů, když nechtějí jen převyprávět dětem pohádku, aby byly spokojené, že ji slyší, tak vymýšlejí naschvály a jinakosti, protože v tom nenažijou žádný jiný zdroj pro svou tvořivost. Pro mě je ten zdroj třeba u Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého uvědomění si, že jsou princovými vnitřními silami. Nejspíš to v té pohádce nezobrazím, ale je v tom spousta možností, co tam můžu dát, aby to mělo smysl, a aby to tam nebylo jen proto, aby tam něco bylo. ●

Luděk Richter / foto: Ivo Mičkal

Agenti ze seminářů

Stále hledáme agenty a jiné práskače! Přijďte nám k oknu svěřit, co jste dělali, my vás odměníme a budeme se tetelit radostí!

Seminář M

Udělali jsme sádrový masky, pak jsme dělali rádio a ti s maskou museli hádat, co je to za místo. Pak jsme dělali nosy a učili jsme se pracovat s maskami. A pět z nás stálo před špatnou školou.

-Anonymous

Seminář N

- Tělo je neuvěřitelná skříň, kde se dějí tajuplné věci.
- Hrát můžeme jen emoce. Myšlenky jsou nehratelné. Myšlenka se musí říct.
- Když má policie tvůj záznam chůze – neunikneš!
- Až budete zcela nepochopeni – světélkujte.
- Krční páteř je slabé místo silných.
- První tvář světa je tvář naší matky.
- Čím jsme starší, tím víc se podobáme sami sobě.
- Obličej je ovladatelný jako penis: trošku ovlivnit to jde, ale v rozhodující chvíli si dělá, co chce.

-Oslík

Seminář E

V malé místnosti se roznesla vůně dřeva, kterou známe moc dobře, nebo ji někdo poprvé poznal. Seminář E dnes zažil tuhu od tužky, jak volně proplová na papíře, tak jako je naše mysl volná a kreativní. Doufám, že naše hlavičky zůstanou celé, tak jako naše ruce.

-Odpadlík

Seminář M

Toužíte po novém vzhledu vašeho obličej? Nelíbí se vám váš pohled do zrcadla? Nezoufejte! I pro vás je tu skvělý seminář M! Na vaše vrásky jsou tu naše vyrobené masky!

-image

Seminář K

Animujeme, vodíme a vedeme, procvičujeme, reflektujeme a bavíme a těšíme se na další.

-agent Káčko

Tůdle Štrůdle

Každoročně předchází zahájení Loutkářské Chrudimi Loutkářský štrůdl, série minipředstavení, mezi nimiž diváci putují. Průvod návštěvníků vedla Beruška 66, bylo možné shlédnout mimo jiné rakvičkárnu z chrudimské historie Prahnízdo chrudimských kosů aneb paní Kosová a pan Kos, či bleší cirkus Jiřího Polehňy. Putování vévodí samotné zahájení, kde se setkal náš milovaný velitel Michal Drtina se starostou Chrudimi Petrem Řezníčkem a oba popřáli loutkářům i divákům šťastný průběh festivalu a co nejlepší zážitky. Představili návštěvníkům tvůrce plakátů (tzv. Společenstvo celeru) a na závěr rituál náležitě uzavřela kapela Pískomil se vrací.

jri

ROZHOVOR

To se poddá...

Jacques Joseph

Rozhovor s ředitelem Chrudimské besedy Jiřím Kadeřávkem, člověkem stojícím sice spíše v pozadí, bez jehož vydatných organizačních schopností by se ale Loutkářská Chrudim jen stěží konala.

Tak už vám ten festivalový shon začal, probíhá zatím všechno hladce?

Myslím, že jo. Počasí je nejlepší za posledních 5 let, není 40 ve stínu, ani neprší...

Kolikátá vaše Loutkářská Chrudim už to vlastně je?

První byla v roce 92, čili to je 25.

Takže máte výročí.

No, to jsem teď taky zjistil, jak jsem si to spočítal...

Oslavíte to nějak?

Když to teď vím, tak se budu snažit víc navštěvovat ta představení, abych si to taky užil.

Kolik představení většinou stihnete za těch šest dní?

Všechna rozhodně ne, to bych chtěl vidět toho, kdo to stihne všechno... ale tak polovinu určitě. I když letos jsem teda ještě nic neviděl.

Má letos Chrudimská beseda pro festivalové účastníky nachystáno něco nového?

Když takhle kouzelně dopadl ten plakát, tak jsme ta vahadla rozmístili všude po městě. Jen aby si lidi nemysleli, že to je železniční přejezd. Je to tak trochu součást osvěty.

Slyšel jsem, že si někdo myslel, že je Chrudim zrušená, jak je přes ten program to červené X...

No, to byla paní pokladní... ale to přece není X! Ale ono se to poddá. Samozřejmě, když něco děláte s nějakým cílem, jako ta děcka z UMPRUMky, tak nepřemýšlíte o tom, že by to někdo mohl pochopit jinak.

A máte nějaké ohlasy na celerový plakát?

Samozřejmě něco proběhlo na sociálních sítích, v novinách, v rozhlasu, ale jak říkám, všechno má vývoj. Holt je ta cesta letos trnitější, než by mohla být. Ale ten plakát je určitě takový, jaký měl být, aby odkazoval na to, co se tu těch 6 dnů děje. Já se nechci znovu pouštět do těch debat, ale třeba se tu vzpomínal pan Hlína, který ten plakát dělal spoustu let. Já osobně jsem přesvědčený, že i on by to dneska pojal jinak.

Vám osobně se ten plakát líbí?

No ano, já když jsem otevřel těch 7 návrhů, tak mě to hned zaujalo, já měl vybráno ve zlomku vteřiny, jakmile jsem to uviděl. Já nevím, co se na tom těm lidem nelíbí, jestli ty zuby... Psala nám jedna paní, že má vysokoškolské vzdělání v oboru grafiky a že se jí to nelíbí. Já tedy, ač nejsem vzdělán v oboru grafiky, tak bych s ní o tom diskutoval. Ona vůbec nepochopila, co to je, myslela si, že to je ohořelé polínko. Podle mého názoru je to super, nikdy se o tom plakátu nediskutovalo jako letos. Je to také výzva pro ty grafiky, příští rok vymyslet něco, aby se o tom mluvilo alespoň z poloviny jako letos. I když pro ně to třeba nebude tak složitě.

Ze zahájení 66. ročníku LCH / foto: Ivo Mičkal

Vnímání toho plakátu musí být také jiné v kontextu s těmi ostatními. Já osobně jsem je viděl až tady v Chrudimi, toho černého panáka, tu postavičku z provázku...

No jasně. Lidem, kteří to kritizují, asi nejvíc vadí ty zuby, ale to se poddá...

Co obnáší práce Chrudimské besedy?

Po zbytek roku běží spolupráce s Michalem Drtinou, aby bylo všechno nachystáno, kvůli seminářům je třeba se domluvit se dvěma středními školami, musí se domluvit tělocvična, aby měli seminaristé kde spát, probíhá takový ten „zpětný odřad“, jak se říkalo na vojně. A jinak: včera tu např. byl koncert Romů, teď je Loutkářna, vzápětí bude divadlo v Klášterních zahradách, pak tu bude barokní léto, na konci prázdnin probíhá festival Zlatá pecka, týden nato bude národní zahájení Dnů evropského dědictví... Všechny ty akce se připravují současně.

Kolik lidí na to máte pod sebou?

Jsou tam čtyři lidé, co se podílí přímo na organizaci. No a samozřejmě ekonomické oddělení, pokladní, účetní, na objektech jsou správci a máme ještě člověka, co domlouvá brigádníky na stavění stanů a stánků, když se dějí věci pod širým nebem. ●

Loutkocaching

Náповěda jen pro ten dnešní den:
V odraze ORIONu

A B C	D E F	G H CH
I J K	L M N	O P Q
R S T	U V W	X Y Z

Celofestivalovka

Pátek

Galerie pekelníků

Každý den vám představíme jednoho čerta. Vaším úkolem bude nakreslit, jak by mohl vypadat, a pak nám ho přinést ukázat do naší podzemní kobky. Všechny čerty odměňujeme, nejlepší možná i otiskneme!

Nybbas: tlustý čert, který sice sedí ve vrchní pekelné lóži, všichni jej ale mají za šaška a šarlatána

Jsme světoví! Jsme skvělí! Musíte nás sledovat!
Krom Zpravodaje frčíme totiž i na instáči, takže
nás koukejte folouovat, jo? Těšíme se na vaše
pikčrs a instastoris.
Hešteť loutkarskachrudim.
Muck*

Zvláštní pozvání

Michal Zahálka

Na vědomost se dává, že inscenace *Ušubraná* z dnes již proslulé jaroměřské tvůrčí dílny Holasová – Prášilová – Němečková, která byla hitem loňského Šrámkova Písku, Wolkrova Prostějova i Jiráskova Hronova (jakož i bezpočtu dalších divadelních i hudebních festivalů), se letos dočká i speciálního chrudimského uvedení, a to sice **v pondělí v 19:30 v MEDu**. Těšit se můžete na šťavnatost českého jazyka, poněkud neotřelý pohled na lidovou poezii a dokonce, řekl bych, i bytostně loutkářské zacházení s některými zemědělskými nástroji. ●

BÁSEŇ

Nemalujte čerta na zed'
Vzkazuje vám švagr a zeť
To se ví už od jeslí
Že se na zed' nekreslí
Jedině snad na zed' nářků
Inu to je jiná jářku
Či na čela redaktorů
Nechají se bez odporu

Ruda Hancvencí

Persi flaška

představení

15.00 (B2+D) / 19.00 (A+B+C)

**Cesta do středu země
(Sopouchem Milešovky)**Divadlo Karla Pippicha / Divadlo Alfa / Plzeň
45 min. / od 8 let

Na motivy Julesa Vernea, Karla Zemana, Tomáše Procházky a Roberta Smolika. Neuvěřitelná pouť čtyř plzeňských skautů po cestách téměř zapomenutých.

9.00

**Zelený příběh s modrým
koncem aneb Maruška**Malá scéna DKP / soubor MajTo, ZUŠ Petra Ebena / Žamberk
hlavní program / 40 min. / od 3 let

Netradiční hrdina v příběhu o tom, že nic není ani černé, ani bílé, ba dokonce to nemusí být ani růžové.

11.00, 14.00 (A1)
16.00 (B) / 18.00 (C+D)**Otík, aneb Co se skrývá
v kolébce**Malá scéna DKP / JOJO / ZUŠ Horažďovice
hlavní program / 12 min. / od 6 let

Na motivy lidové pohádky O Otesánkovi.

Doktoři a velrybaMalá scéna DKP / příprava VOZICHET / Jablonec nad Nisou
hlavní program / 25 min. / od 4 let

Pohádka pro nejmenší o nemocné velrybě a nudících se doktorech.

14.00, 17.00 (dětské semináře)

BajajaMED / Studio DAMÚZA / Praha
50 min. / od 6 let

Rytířská pohádka, která vypráví o skryté lásce a neskrývané udatnosti, o nutnosti a schopnosti se správně rozhodovat, o poslušnosti, o vzbouření, o prostém lidu i královské rodině.

10.00, 14.00 (B)

OtesánekSpolkový dům / Tradiční loutkové divadlo Zvoneček / Praha
hlavní program / 40 min. / od 3 let

Klasická pohádka podle K. J. Erbena o rodičích, kteří si pořídí dřevěnou (otesanou) náhradu za dítě.

16.00 (C+D) / 18.00 (A)

Kozí pohádkaSpolkový dům / Ženský amatérský spolek Homole – Studio ŽAS
hlavní program / 45 min. / od 3 let

Tradiční pohádka v netradičním hávu vzniká přímo na scéně při dýchánku čtyřech mladých dam.

11.00, 13.00 (C1) / 15.00 (A1)
16.00, 18.00 (B1) / 19.00 (B2)**Šlápjej**

učebna Chrudimské besedy / Mikrle, Kolegium hraběte Šporka / Jaroměř

hlavní program / 30 min. / od 12 let

Se sněhem vždycky padá ticho. Rozdupat a zbavit se jí... v tichém srozumění. Inscenace podle prózy Karla Čapka na pomezí výtvarné instalace, stínového divadla a divadla poezie.

9.00, 13.00, 16.00, 20.00

Paleontologie naživostan za DKP / Západočeské muzeum v Plzni pro 66. LCH
90 min / od 6 let

Unikátní vzdělávací dvojprogram Západočeského muzea v Plzni a divadla Alfa, který vám ukáže cestu od prvohor do čtvrtohor. Poznáte faunu a flóru jednotlivých období, vyzkoušíte si preparaci vzorků vibrační jehlou, restaurování kostí a zubů třetihorních zvířat a samozřejmě nebudou chybět ani dinosauři

Oslava s mloky

Muzeu je na den přesně 45 let! 17–24 hod. hospůdka na terase / volný vstup do muzea

11.00

Vernisáž výstavy 45 MLoKu

výstavní síň v Divadle Karla Pippicha

14.00

Celer je kořen!

Beseda s autory vizuálního stylu festivalu Loutkářská Chrudim Studenti UMPRUM Praha Hoai Le Thi a Jakub Novotný pohovoří o tom, jak vznikl plakát na 66. LCH a Michal Drtina nám řekne, proč drak s princeznou zůstali raději v jeskyni.

15.00

Celerový workshop pro zdraví

Vytvořte si i Vy vlastního celeráka a získajte zdravý nadhled.

16.00

Mlok s mlíkem

O 45 let MLoKu / přednáška Evy Brabencové (kurátorka MLK) o založení Muzea loutkářských kultur v roce 1972 i o Mydlářovském domě a jejich proměnách v čase

17.00

Kramářská píseň o Mydlářovském domě a pohnutých osudech Jeníka Malíka

18.00

Magický svět loutek

Komentovaná prohlídka stálé expozice / kapacita omezena – rezervace nutná na recepci MLK

19.00

Truchlivá píseň o tragickém životě Doroty Mydlářové

20.00

Baláda

humoreska Aloise Gallata v podání LS MliKo

21.00

Dlouhý, Široký a Bystrozraký

loutková pohádka Š. Lustiga a A. Vitvarové z KALD DAMU

22.00

Federace

koncert alternative-blues Praha

23.00

MLoK noční

zážitková prohlídka stálé expozice / kapacita omezena – rezervace nutná na recepci MLK